

VEILIGE SCHOOL

Beleid algemeen

Inhoudsopgave	Pagina
Inleiding	2
Hoofdstuk 1 Preventie	3
Hoofdstuk 2 Communicatie	4
Hoofdstuk 3 Stappenplan voor de school	5
Hoofdstuk 4 Te sanctioneren gedragingen	
4.1 Fysieke agressie	8
4.2 Verbale agressie	10
4.3 Vernieling	12
4.4 Wapenbezit	14
4.5 Diefstal, geweld en dreiging	15
4.6 Vuurwerkbezit	17
4.7 Seksuele intimidatie	19
4.8 Drugsbezit, -gebruik en -handel en alcoholbezit, -gebruik en -handel	21
4.9 Schoolverzuim	23
Bijlage 1 Voorbeeldbrief schorsing	26
Bijlage 2 Voorbeeldbrief ontzegging toegang tot het schoolterrein	28
Bijlage 3 Voorbeeldbrief voornemen tot schorsing	30
Bijlage 4 Verwijdering van een basisschool	31
Bijlage 5 Procedure overplaatsing van leerlingen	34
Bijlage 6 Gedragscodes en -regels	35
Bijlage 7 Nazorg bij ernstige agressie op school	40

Inleiding

Hoe werkt het protocol?

In het protocol komen de volgende gedragingen aan de orde:

1. Fysieke agressie en intimidatie
2. Verbale agressie en intimidatie
3. Vernieling
4. Wapenbezit
5. Diefstal
6. Vuurwerkbezit
7. Seksuele intimidatie
8. Drugsbezit, -gebruik en -handel en alcoholbezit, -gebruik en -handel
9. Schoolverzuim

In elke paragraaf staat:

- een algemene en juridische definitie
- een toelichting
- richtlijnen voor maatregelen door school en politie
- een verwijzing naar relevante bijlagen

In eerste instantie gaat het in dit hoofdstuk om gedrag van leerlingen. Uiteraard gelden de richtlijnen ook voor gedrag van ouders, personeel en bestuur. Wanneer ouders en/of personeel grensoverschrijdend gedrag vertonen zal dit in voorkomende gevallen afgehandeld worden conform de afspraken van de schoolbesturen en de CAO.

Hoofdstuk 1 Preventie

Bij het realiseren van een veilige school komt preventie van ongewenst gedrag op de eerste plaats. Daarbij gelden de volgende waarden:

- Respect voor elkaar
- Respect voor de omgeving
- Respect voor jezelf

Op basis van het protocol School en Veiligheid maakt iedere school eigen schoolveiligheidsbeleid, waarin afspraken op schoolniveau zijn vastgelegd.

Het instellen van duidelijke schoolregels heeft een preventief effect. Daarbij geldt:

- Iedereen die met enige regelmaat contact heeft met de school kent de schoolregels en houdt zich er aan
- Schoolregels gelden vanaf dag één; de leerkrachten bespreken de regels aan het begin van het schooljaar met de leerlingen en komen er regelmatig op terug
- De ouders zijn op de hoogte van de regels (schoolgids).
- De leerlingen kunnen altijd terecht bij de (groeps-)leerkracht
- De school zorgt voor voldoende toezicht

Het thema 'veilig op school' staat regelmatig op de agenda van de teams; het protocol en de inhoud ervan zijn in grote lijnen bekend bij het personeel en alle andere medewerkers van de school en vormen de basis voor hun handelwijze.

De medezeggenschapsraad, de ouderraad en de ouders worden ingelicht over doelstelling en handelen met betrekking tot de veilige school tijdens ouderavonden en in de schoolgids.

Ook is bij leerlingen, ouders en medewerkers de klachtenprocedure bekend en toegankelijk. De school beschikt over een contactpersoon die bij iedereen in de school bekend is en waar leerlingen en ouders terecht kunnen met klachten, onder andere op het gebied van seksuele intimidatie. Op bestuursniveau is er een vertrouwenspersoon. Contactpersonen zijn er voor leraren, leerlingen en/of ouders. Ook kunnen ouders en leraren terecht bij de externe vertrouwenspersoon. De contactpersoon en/of de vertrouwenspersoon beoordeelt de situatie en licht zo nodig het bevoegd gezag, de directeur en/of zo nodig ouders, politie in.

a. Subjectieve evaluatie

Periodiek worden door de directies vragenlijsten afgenomen over de veiligheidsbeleving van personeel en ouders en wordt het effect van het beleid gemeten en zo nodig bijgesteld. Periodiek wordt er onderzoek gedaan naar de veiligheidsbeleving onder leerlingen, ouders en personeel.

b. Objectieve evaluatie

Leerkrachten en directie registreren alle voorvallen in een registratiesysteem. Jaarlijks wordt aan het einde van het schooljaar aan de hand van het registratiesysteem het effect van het beleid gemeten en zo nodig bijgesteld.

Hoofdstuk 2   Communicatie

Om ervoor te zorgen dat iedereen op de hoogte is van het ‘veiligheidsbeleid’, begrijpt wat de uitgangspunten zijn en weet hoe te handelen, is een goede communicatie cruciaal. Daarom komt het hoofdstuk “School, veiligheid en handhaving” aan de orde:

- in de teams
- in de lessen door de leerkrachten
- in de medezeggenschapsraad en ouderraad
- bij contacten met externe organisaties
- tijdens ouderavonden en thema-avonden over de veilige school
- tijdens buurtbijeenkomsten

Op één lijn komen

Het is belangrijk om ten aanzien van normen (hoe zijn onze manieren?) en waarden (respectvol met elkaar omgaan) op één lijn te komen. In de teamvergaderingen wordt daarom regelmatig aandacht besteed aan vragen als: Wat is grensoverschrijdend gedrag? Wat accepteren we wel en wat niet? Hoe interpreteren we afspraken en hoe zorgen we er voor dat we ons aan afspraken (blijven) houden? Hoe beoordelen we bepaalde situaties?

Elke school heeft een schoolveiligheidsplan waarin het pedagogisch klimaat van de school is beschreven, maar waar ook de schoolregels en een pestprotocol aan de orde komen. Een model schoolveiligheidsplan is als hoofdstuk 7 in de map Veiligheid opgenomen.

Scholing

Ook scholing in het kader van veiligheid is van groot belang. Dit wordt op school- en op bestuursniveau uitgewerkt en maakt onderdeel uit van het schoolveiligheidsplan.

Hoofdstuk 3   Stappenplan voor de school

Wanneer er een incident wordt gesignaleerd, maakt de directeur allereerst een inschatting van de situatie, daarna worden er stappen ondernomen.

Gezond verstand gaat altijd boven protocollen

Relevante vragen voor inschatting van de situatie:

- Wat is er gebeurd; wie is er bij betrokken; wanneer is het gebeurd?
- Is dit gedrag bij deze persoon vaker voorgekomen?
- Wat is de ernst van het grensoverschrijdend gedrag?
- Handelen we de situatie zelfstandig af?
- Is het raadzaam de politie om advies te vragen?
- Dient de politie in kennis te worden gesteld? In voorliggend hoofdstuk kan de school nagaan of het gedrag gemeld moet worden bij de politie, anders gezegd: of er sprake is van wetovertredend gedrag.

Verder te nemen stappen:

Preventief

- 1 gesprek tussen leerling en leerkracht/directie
- 2 gesprek met leerling en ouders
- 3 vervolgesprek school, leerling en ouders
- 4 time-out

Sanctionerend

- 5 bedenktijd
- 6 schorsing
- 7 verwijdering

Politieoptreden

Zowel voor de preventieve als de sanctionerende ronde geldt dat, indien het om gedragingen gaat die ook volgens de wet om een reactie van politie/justitie vragen, de politie in kennis wordt gesteld.

Grensoverschrijdend gedrag wordt niet getolereerd.

Toelichting stappenplan

Afhankelijk van de situatie wordt bepaald welke stap gezet wordt. Een situatie kan namelijk dermate ernstig zijn dat het bestuur direct overgaat tot de sanctionerende ronde. In alle gevallen worden zaken vastgelegd in het leerlingvolgsysteem. Hierin worden alle genomen en te nemen stappen beschreven.

Ook wordt geregistreerd in de Incidentenregistratie. Indien de school aangesloten is bij de Verwijsindex, vindt ook daarin een signaal plaats. Mocht de school zich ongerust maken over de thuissituatie, kan er overleg plaatsvinden met Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK).

PREVENTIEVE RONDE

Vanaf dit moment worden ook aantekeningen gemaakt in het leerlingvolgsysteem van de betreffende leerling.

1 **Gesprek leerling -leerkracht/directie**

In de preventieve ronde wordt getracht de leerling door middel van gesprekken te bewegen om zijn/haar gedrag te verbeteren. Daarbij wordt aandacht geschonken aan eventuele individuele problemen van de leerling die mogelijk verband houden met zijn/haar ongewenst gedrag. Zo nodig worden de leerling en/of zijn ouder(s) verwezen naar een hulpverleningsinstantie. Eventueel wordt de politie op de hoogte gesteld of om advies gevraagd. Indien uit het protocol blijkt dat het om gedrag gaat waarbij de wet wordt overtreden, wordt de politie altijd in kennis gesteld.

2 **Gesprek school, leerling en ouders**

Over dit gedrag vindt een gesprek plaats tussen school, leerling en ouders.

3 **Vervolggesprek school met leerling en ouders**

Dit gesprek wordt gevoerd door de schoolleiding, eventueel in aanwezigheid van andere betrokkenen. Afhankelijk van de problematiek wordt de politie op de hoogte gesteld.

SANCTIONERENDE RONDE

In deze ronde zet de school een sanctie tegenover het ongewenste en/of verboden gedrag van de leerling. Ook wordt aandacht besteed aan eventuele individuele problemen van de leerling die mogelijk verband houden met zijn/haar ongewenst gedrag. Zo nodig wordt de leerling verwezen naar een hulpverleningsinstantie. Eventueel wordt de politie op de hoogte gesteld of om advies gevraagd. Indien uit het protocol blijkt dat het om gedrag gaat dat ook volgens de wet gesanctioneerd dient te worden, wordt de politie in kennis gesteld.

4 **Bedenktijd (Time-out)**

In deze fase kan de leerling gedurende een bepaalde tijd de toegang tot de eigen groep worden ontzegd (separeren van de groep)¹. De leerling blijft echter wel op school en werkt individueel aan schoolwerk, tenzij de school en ouders overeenkomen deze time-outperiode anders in te vullen. Bijvoorbeeld, de leerling gaat eenmalig een gedeelte van de dag of een ochtend niet naar school. Als voor deze optie gekozen wordt, betreft het dus een korte time-outperiode. Soms is deze nodig om de opvang in een andere groep voor te bereiden. Wel heeft de leerling werk van school meegekregen. Gedurende de time-outperiode beraadt de school zich op eventuele volgende stappen. De ouders worden (mondeling) op school op de hoogte gesteld van de maatregel. Deze wordt schriftelijk bevestigd en vastgelegd in het leerling-dossier.

5 **Procedure schorsing**

Soms is het nodig om tot de uiterste sanctie van schorsing of verwijdering van de leerling over te gaan. Schorsing en verwijdering zijn ingrijpende maatregelen. Met name verwijdering kan verstrekende gevolgen voor de leerling hebben. Hij of zij verlaat een vertrouwde omgeving, er is sprake van een breuk in het ontwikkelingsproces en er bestaat een risico van terugslag in de verdere ontwikkeling. Dit geldt zeker bij verwijdering wegens wangedrag.

---

¹ Dit is géén schorsing.

Het is daarom van groot belang dat voorafgaand aan het besluit tot het inzetten van de procedure tot schorsing en verwijdering een zorgvuldige afweging wordt gemaakt tussen het belang van de school bij verwijdering van de leerling en het belang van de leerling om op de school te blijven. Voor de school kan bijvoorbeeld van belang zijn dat zonder verwijdering van de betreffende leerling de rust en de veiligheid voor andere leerlingen op school niet langer gegarandeerd kunnen worden.

6 Procedure verwijdering

Het verwijderen van leerlingen is gewaarborgd met wettelijke procedures (artikel 40 Wet op het primair onderwijs en artikel 27 Wet voortgezet onderwijs/Inrichtingsbesluit VWO). Het is van groot belang dat de directie c.q. het schoolbestuur van de school deze procedures correct uitvoert. Daarom is bij dit protocol een bijlage gevoegd met de te volgen procedures.

Politieoptreden

Indien er sprake is van een verboden gedraging waarbij tevens de wet wordt overtreden, zal de politie worden ingeschakeld. Het inschakelen van de politie gebeurt door de directeur (of namens de directeur), en niet eerder dan nadat de ouders van de leerling zijn geïnformeerd. Wanneer er sprake is van een slachtoffer, worden ook de ouders van het slachtoffer op de hoogte gesteld. Indien het gedrag of de omstandigheden vereisen dat *direct* politieoptreden noodzakelijk is, worden de ouders ten spoedigste achteraf op de hoogte gebracht.²

---

² Kinderen jonger dan 12 jaar kunnen niet strafrechtelijk worden vervolgd.

4. TE SANCTIONEREN GEDRAGINGEN

4.1 FYSIEKE AGRESSIE

Algemene definitie

Onder fysieke agressie wordt verstaan het uitoefenen van enig feitelijk geweld op het lichaam van een ander.

Juridische definitie

Eenvoudige Mishandeling (art. 300 WvS)

- Het zonder redelijk doel of overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, opzettelijk pijn of letsel veroorzaken (onder opzet valt ook het 'mogelijkheidsbewustzijn').
Onder pijn wordt mede verstaan een min of meer hevig onaangename lichamelijke gewaarwording (bijv. overgieten met ijskoud water).
- Aan mishandeling wordt opzettelijke benadeling van de gezondheid gelijkgesteld (bijv. opzettelijk bedorven etenswaren verstrekken).

Zware Mishandeling (art. 302 WvS)

Idem, met voorbedachten rade (art. 303 WvS)

- Het opzettelijk (mogelijkheidsbewustzijn), al dan niet met voorbedachten rade, toebrengen van zwaar lichamenlijk letsel. De opzet is gericht op het toebrengen van zwaar letsel (bijv. botbreuken).

Vechterij (art. 306 WvS)

- Het opzettelijk deelnemen aan een aanval (initiatief gaat uit van partij) of vechterij (initiatief gaat uit van beide of nog meer partijen) waarin onderscheiden personen zijn gewikkeld.

Openlijke geweldpleging (art. 141 WvS)

- Openlijk en met verenigde krachten geweld plegen tegen personen of goederen. Er moeten minimaal twee daders zijn die gezamenlijk (verenigd) het geweld uitoefenen. Bovendien moet het geweld openlijk, onverholen en niet heimelijk zijn, dus plaatsvinden op een plaats waar publiek aanwezig is dan wel doorgaans aanwezig is.

Slachtoffers van geweld zijn, onder andere uit angst voor represailles of isolement, vaak bang om melding te doen van dit geweld. Voor een strafrechtelijke aanpak is meestal een aangifte nodig. Mishandeling is echter ambtshalve vervolgbaar en is een aangifte dus niet vereist. Een duidelijke stellingname van de onderwijsinstelling is hier essentieel. Het slachtoffer moet zich gesteund en gesterkt voelen door de schoolleiding. Deze zal een duidelijk en krachtig signaal af moeten geven in de richting van de dader (repressief) en de omgeving (preventief). Ondersteuning bij het doen van aangifte is zeer wenselijk, evenals het bewegen van getuigen tot het afleggen van een verklaring. Laat in elk geval ook duidelijk zijn dat geweld tegen leerkrachten op geen enkele wijze getolereerd wordt.

Maatregelen onderwijsinstelling

Inschatting van de situatie en beslissen of men wel of niet de politie inschakelt.

Indien er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Toepassen sanctiestructuur.

Indien er sprake is van een in de toelichting genoemde ernstige situatie:

- Informeren ouders van dader en slachtoffer.
- Met inachtneming van het in de toelichting gestelde en indien aan de juridische definitie wordt voldaan, wordt de politie in kennis gesteld.
- Alle relevante informatie i.v.m. feiten en personen wordt aan de politie doorgegeven.
- Het slachtoffer wordt ondersteund bij het doen van aangifte.

MAATREGELEN POLITIE

- Tegen de verdachte wordt proces-verbaal opgemaakt.
- Informeren ouders dader en slachtoffer.
- Het schoolbestuur is in geval van proces verbaal verplicht een melding bij de vertrouwensinspecteur te doen.

RELEVANTE BIJLAGEN

- Stappenplan
- Gedragscode
- Procedure schorsing en verwijdering
- Agressie, nazorg en voorbeeld reglement nazorg

4.2 VERBALE AGRESSIE

Algemene definitie

Onder verbale agressie wordt verstaan het verbaal, schriftelijk of via sms of digitaal bedreigen, intimideren, beledigen of uitschelden van een persoon.

Juridische definitie

Bedreiging met: (art. 285 WvS)

- Openlijk geweld met verenigde krachten tegen personen of goederen.
- Enig misdrijf waardoor de algemene veiligheid van personen in gevaar wordt gebracht
- Verkrachting.
- Feitelijke aanranding van de eerbaarheid.
- Enig misdrijf tegen het leven gericht.
- Gijzeling.
- Zware mishandeling.
- Brandstichting.

Dwang (art. 284 WvS)

- Een ander door geweld of enig andere feitelijkheid of door bedreiging met geweld of enige andere feitelijkheid, gericht hetzij tegen die ander hetzij tegen derden, wederrechtelijk dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden.
- Een ander door bedreiging met smaad of smaadschrift dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden.

Smaad door: (art. 261 WvS)

- Opzettelijk iemands eer of goede naam aan te randen door tenlastelegging van een bepaald feit, met het kennelijke doel om daaraan ruchtbaarheid te geven (ook schriftelijk - smaadschrift - indien verspreid of openlijk tentoongesteld).

Eenvoudige Bedreiging (art. 266 WvS)

- Elke opzettelijke belediging die niet het karakter van smaad of smaadschrift draagt, hetzij in het openbaar mondeling, bij geschrift of afbeelding aangedaan, hetzij in zijn tegenwoordigheid mondeling of door feitelijkheden, hetzij door een toegezonden of aangeboden geschrift of afbeelding aangedaan.

Toelichting

Als verbaal geweld niet gepaard gaat met enige feitelijkheid (dus zonder middel dat de bedreiging/intimidatie kracht bij zet) en geen structureel karakter heeft, verdient het de voorkeur dat de onderwijsinstelling de gedraging zelf bestraft conform de ontwikkelde sanctiestructuur. De wijkagent kan voor advies worden benaderd. Bedreiging en intimidatie dienen, net als fysiek geweld, vaak om een ander naar zijn hand te zetten of zijn wil op te leggen en daarmee zijn eigen positie te versterken binnen een groep. En ook hier geldt dat naast de aantasting van de persoonlijke vrijheid van het slachtoffer er vrijwel zeker ook sprake is van zware psychische druk. Deze vorm van agressie mag dus nooit getolereerd worden.

Inschakelen politie

Slachtoffers van verbaal geweld zijn, vanuit dezelfde overwegingen als genoemd bij fysiek geweld, vaak bang om melding te doen van dit geweld. Toch is voor een strafrechtelijke aanpak in veel gevallen een aangifte nodig. Ondersteuning bij het doen van aangifte is wenselijk, evenals het bewegen van getuigen tot het afleggen van een verklaring.

Een duidelijke stellingname van de onderwijsinstelling is hier eveneens essentieel. Het slachtoffer moet zich gesteund en gesterkt voelen door de schoolleiding.

Maatregelen onderwijsinstelling

Inschatten van de situatie en beslissen of men wel of niet de politie inschakelt.

Indien er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Toepassen sanctiestructuur.
- Eventueel de politie op de hoogte stellen of om advies vragen.

Indien er sprake is van een in de toelichting genoemde situatie:

- Informeren ouders van verdachte en slachtoffer.
- Met inachtneming van het in de toelichting gestelde en indien aan de juridische definitie wordt voldaan, wordt de politie in kennis gesteld.
- Alle relevante informatie i.v.m. feiten en personen wordt aan de politie doorgegeven.
- Het slachtoffer wordt ondersteund bij het doen van aangifte.
- Aangifte door schoolleiding

Maatregelen politie

- Proces-verbaal opmaken tegen de verdachte.
- Informeren ouders slachtoffer.
- Informeren ouders verdachte.

RELEVANTE BIJLAGEN

- Gedragscode
- Procedure schorsing en verwijdering
- Nazorg na ernstige agressie op school

4.3 VERNIELING

Algemene definitie

Vernieling, vandalisme

Juridische definitie

Vernieling (art. 350 WvS)

- Het opzettelijk en wederrechtelijk vernielen, beschadigen, onbruikbaar maken of wegmaken van een goed dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort. De dader moet dus de opzet (mogelijkheidsbewustzijn) hebben om genoemde vernieling te plegen en daarbij moet hij dat wederrechtelijk, dus zonder toestemming/instemming van de eigenaar, doen. Graffiti valt onder de werking van deze definitie. Immers: het herstellen van de schade brengt zodanige inspanning en kosten met zich mee dat van vernieling kan worden gesproken.

Openlijke Geweldpleging (art. 141 WvS)

- Het openlijk en met verenigde krachten geweld plegen tegen personen en goederen. Er moeten minimaal twee daders zijn die gezamenlijk (verenigd) het geweld uitoefenen. Bovendien moet het geweld openlijk, onverholen en niet heimelijk zijn, dus plaatsvinden op een plaats waar publiek aanwezig is, dan wel doorgaans aanwezig is.

Toelichting

Vernieling is een uiting van gebrek aan respect voor andermans eigendommen. Vernieling kan zich richten op een specifiek slachtoffer dan wel op een toevallig (anoniem) slachtoffer. Zeker als de vernieling zich richt op een specifiek (bewust gekozen) slachtoffer moet aandacht worden besteed aan de achtergronden van de vernieling; dit om herhaling of verergering van maatregelen tegen het slachtoffer te voorkomen.

Ingeval van eenvoudige vernieling, waarbij schadevergoeding of schadeherstel kan worden bereikt, verdient het de voorkeur dat de onderwijsinstelling de gedragingen zelf sanctioneert conform de ontwikkelde sanctiestructuur. Indien het gaat om een ernstige vernieling en indien er sprake is van herhaling of groepsdelict, of als schadevergoeding/schadeherstel niet kan worden bereikt, zal ook de politie in kennis worden gesteld.

Maatregelen onderwijsinstelling

Inschatten van de situatie en bepalen of de politie wel of niet wordt ingeschakeld (zie toelichting).

Indien er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Toepassen sanctiestructuur.
- Bemiddeling in schadevergoeding of herstellen van de schade door de dader.
- Eventueel wijkagent op de hoogte stellen of om advies vragen.

Indien er sprake is van:

- een vernieling met meer dan geringe schade
- vernieling door een groep leerlingen
- getoonde onwilligheid met betrekking tot schadeherstel/schadevergoeding

- Informeren ouders van dader en slachtoffer.
- De politie in kennis stellen, met inachtneming van het in de toelichting gestelde en indien aan de juridische definitie wordt voldaan.
- Bemiddeling in schadevergoeding door ouders dader.
- Alle relevante informatie i.v.m. feiten en personen aan de politie doorgeven.
- Het slachtoffer, indien nodig, ondersteunen bij het doen van aangifte.

Maatregelen politie

- Proces-verbaal opmaken.
- Indien aan de criteria is voldaan: doorverwijzen naar HALT.
- Informeren van ouders van dader en slachtoffer.
- Bemiddeling in schadevergoeding tussen (ouders) dader en slachtoffer.

4.4 WAPENBEZIT

Algemene definitie

Het voorhanden hebben van voorwerpen die het karakter van een wapen dragen of die als wapen worden aangewend en waarvan het voorhanden hebben in verband met het volgen van onderwijs niet noodzakelijk is.

Juridische definitie

De bij wet verboden wapens en de gedragingen die met deze wapens verboden zijn, zijn gedefinieerd in de Wet Wapens en Munitie. Hier is geen korte juridische definitie voor te geven.

Toelichting

Veel wapens vallen niet onder de werking van de Wet Wapens en Munitie omdat ze qua afmeting of model net even anders zijn. Toch zijn veel van deze wapens daardoor niet minder gevaarlijk (bijvoorbeeld een klein stiletto, vlindermes). Ook een schroevendraaier kan gebruikt worden om mee te dreigen en als wapen te hanteren.

Wanneer de onderwijsinstelling weet, dan wel een redelijk vermoeden heeft, dat een persoon een dergelijk wapen bezit, of ziet dat een voorwerp als wapen wordt gehanteerd binnen het schoolgebouw of schoolterrein, zal de bezitter van het voorwerp worden bewogen het af te geven. De instelling draagt vervolgens er zorg voor dat het wapen vernietigd wordt. De onderwijsinstelling geeft hiervoor geen schadevergoeding en is niet aansprakelijk voor schade, in welke zin dan ook, welke voortvloeit uit deze maatregel. De onderwijsinstelling hanteert deze regel en maatregel als voorwaarde tot toelating tot schoolgebouw of schoolterrein. Indien het om wapens en gedragingen gaat die vallen onder de werking van de Wet Wapens en Munitie is politieel optreden vereist. De politie wordt dan in kennis gesteld. Deze kan uitsluitel geven of het gaat om een wettelijk verboden wapen.

Maatregelen onderwijsinstelling

Inschatten van de situatie en bepalen of men wel of niet politie inschakelt (zie toelichting).

Indien er sprake is van een situatie die de school afhandelt:

- Toepassen sanctiestructuur.
- De school zorgt ervoor dat ingeleverde wapens en voorwerpen vernietigd worden.
- Eventueel wijkagent op de hoogte stellen en/of om advies vragen.

Indien er sprake is van een in de toelichting genoemde situatie:

- Indien van toepassing : informeren ouders van dader en slachtoffer.
- Met inachtneming van het in de toelichting gestelde en indien aan de juridische definitie wordt voldaan: de politie in kennis stellen.
- Alle relevante informatie i.v.m. feiten en personen aan de politie doorgeven.

Maatregelen politie:

- Proces-verbaal opmaken.
- Indien van toepassing: Informeren ouders verdachte.

4.5 DIEFSTAL, GEWELD EN DREIGING

Algemene definitie

Stelen, roven, insluiping en inbraak

Juridische definitie

Eenvoudige Diefstal (art. 310 WvS)

- Enig goed, dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort, wegnemen met het oogmerk het wederrechtelijk toe te eigenen. Het doel van het wegnemen moet de toe-eigening zijn; om er als heer en meester over te gaan beschikken.
Als het goed wordt gestolen met de bedoeling om het te verkopen blijft het diefstal. Er wordt dan immers gehandeld alsof er als heer en meester over wordt beschikt.

Gekwalificeerde Diefstal (art. 311 WvS)

- Idem 310 Sr, bij gelegenheid van brand, ontploffing.
- Idem 310 Sr, gepleegd door twee of meer verenigde personen.
- Idem 310 Sr, indien de dader zich de toegang tot de plaats van het misdrijf heeft verschaft of het weg te nemen goed onder zijn bereik heeft gebracht door middel van braak, verbreking of inklimming, van valse sleutels, van een valse order of een vals kostuum.

Diefstal met geweld (art. 312 WvS)

- Idem 310/311 Sr, indien voorafgegaan, vergezeld van of gevolgd door geweld of bedreiging met geweld tegen personen, gepleegd met het oogmerk om de diefstal voor te bereiden of gemakkelijk te maken, of om bij betrapting op heterdaad de vlucht mogelijk te maken van zichzelf of andere deelnemers aan het misdrijf, hetzij het bezit van het gestolene te verzekeren.

Afpersing (art. 317 WvS)

- Met het doel zichzelf of een ander te bevoordelen, iemand door geweld of bedreiging met geweld dwingen tot het afgeven van enig goed dat geheel of ten dele aan diegene of een derde toebehoort.

Afdreiging (art. 318 WvS)

- Idem 317 Sr. met dien verstande dat het dreigmiddel geen geweld is maar smaad, smaadschrift of openbaring van een geheim.

Insluiping en inbraak (art. 311 WvS lid 1, sub 5)

- Diefstal waarbij de schuldige zich de toegang tot de plaats van het misdrijf heeft verschaft of het weg te nemen goed onder zijn bereik heeft gebracht door middel van braak, verbreking of inklimming, van valse sleutels, van valse order of een vals kostuum

Toelichting

In geval van een incidentele kleine diefstal waarbij geen kwalificaties als bedoeld in 311/312/317/318 Sr voorkomen, en waarbij schadevergoeding of teruggave van het gestolen goed kan worden bereikt, verdient het de voorkeur dat de onderwijsinstelling de gedragingen zelf sanctioneert. Als het gaat om herhaling of om een goed met meer dan geringe waarde of wanneer wordt voldaan aan een van de kwalificaties, genoemd in de artikelen 311/312/317/318 Sr, of als schadevergoeding of teruggave niet mogelijk is, zal de onderwijsinstelling naast de te nemen schoolmaatregelen ook de politie in kennis stellen.

Maatregelen onderwijsinstelling

Inschatten van de situatie en bepalen of men wel of niet de politie inschakelt (zie toelichting).

Indien er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Toepassen sanctiestructuur.
- Bemiddeling in teruggave of schadevergoeding gestolen goed.

Indien er sprake is van een in de toelichting genoemde situatie:

- Informeren ouders van dader en slachtoffer.
- Met inachtneming van het in de toelichting gestelde en indien aan de juridische definitie wordt voldaan, de politie in kennis stellen.
- Alle relevante informatie i.v.m. feiten en personen aan de politie doorgeven.
- Het slachtoffer, indien nodig, ondersteunen bij het doen van aangifte.

Maatregelen politie

- Proces-verbaal opmaken.
- Waar mogelijk en indien aan de criteria wordt voldaan de verdachte naar HALT verwijzen.
- Bemiddeling in teruggave of schadevergoeding van het gestolen goed.
- Informeren ouders dader en slachtoffer.

4.6 VUURWERKBEZIT

Algemene definitie

Het voorhanden hebben van vuurwerk.

Juridische definitie³

- Het voorhanden hebben van vuurwerk buiten de daartoe aangewezen periode.
- Het voorhanden hebben van > 10 kg vuurwerk tijdens of buiten de verkoopperiode.
- Het voorhanden hebben van of handelen in verboden en/of ondeugdelijk vuurwerk.
- Het afsteken van vuurwerk buiten de toegestane periode.

Toelichting

Vuurwerk hoeft op zich niet gevaarlijk te zijn, mits het gaat om goedgekeurd vuurwerk en als het op de voorgeschreven wijze wordt afgestoken. Bij het afsteken van vuurwerk in of nabij mensenmenigten (zoals op een vol schoolplein) is echter reëel gevaar voor (ernstig) letsel aanwezig, zeker als het afsteken ervan een spel wordt. Ontploffend vuurwerk veroorzaakt doorgaans onrust onder de mensen, wat tot irritatie of agressie kan leiden. Daarnaast veroorzaakt ontploffend vuurwerk in de regel een zodanige geluidsoverlast dat, als dit plaatsvindt in de nabijheid van een school, het geven en volgen van onderwijs ernstig belemmerd wordt. De onderwijsinstelling verbiedt het dan ook om vuurwerk binnen de schoolgebouwen of op het terrein van de onderwijsinstelling te brengen.

Wanneer de onderwijsinstelling weet, dan wel een redelijk vermoeden heeft, dat een persoon vuurwerk binnen een schoolgebouw of schoolterrein heeft gebracht, of voorhanden of op andere wijze onder zich heeft, wordt verzocht dit vuurwerk in te leveren. Indien aan dit verzoek niet wordt voldaan, volgt verwijdering van het terrein. Het ingeleverde vuurwerk wordt ter vernietiging aan de politie overgedragen. De onderwijsinstelling geeft hiervoor GEEN schadevergoeding en is NIET aansprakelijk voor schade, in welke zin dan ook, welke voortvloeit uit deze maatregel. De onderwijsinstelling hanteert deze regel en maatregel als voorwaarde voor toelating tot het schoolgebouw of het schoolterrein. Om rechtmatigheid van handelen te verkrijgen, wordt dit in het schoolreglement kenbaar gemaakt.

Wanneer het gaat om verboden vuurwerk of om meer dan een zeer geringe hoeveelheid vuurwerk zal de onderwijsinstelling ook altijd de politie in kennis stellen. Deze kan om advies worden gevraagd of het gaat om een wetsovertreding en of aangifte wenselijk is.

Maatregelen onderwijsinstelling

Inschatten van de situatie en bepalen of men wel of niet politie inschakelt (zie toelichting).

Indien er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Toepassen sanctiestructuur.
- Ingeleverd vuurwerk afgeven aan de politie.
- Eventueel politie op de hoogte stellen en/of om advies vragen.

Indien er sprake is van:

- verboden vuurwerk (strijkers, nitraat e.d.)
- bezit buiten de toegestane periode van een meer dan geringe hoeveelheid
- vuurwerk
- afsteken van vuurwerk buiten de toegestane periode:

---

³ Bron: Vuurwerkbesluit

- Informeren ouders van dader en slachtoffer.
- Met inachtneming van het in de toelichting gestelde en indien aan de juridische definitie wordt voldaan, de politie in kennis stellen.
- Alle relevante informatie i.v.m. feiten en personen aan de politie doorgeven.

Maatregelen politie

- Proces-verbaal opmaken.
- Indien aan de criteria wordt voldaan: naar HALT verwijzen.
- Informeren ouders verdachte.

4.7 SEKSUELE INTIMIDATIE

Algemene definitie

Ongewenste seksueel getinte aandacht in de vorm van verbaal, fysiek of non-verbaal gedrag dat door degene die hiermee geconfronteerd wordt als onaangenaam wordt ervaren. Dit gedrag vindt plaats binnen of in samenhang met de onderwijssituatie en kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn.

Juridische definitie

De Arbeidsomstandighedenwet 1998 (art. 1 lid 3 onder e) kent de volgende definitie van seksuele intimidatie:

Ongewenste seksuele toenadering, verzoeken om seksuele gunsten of ander verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag van seksuele aard.

Toelichting

Onderwijsinstellingen zijn verplicht een veilig leer- en werkklimaat te creëren voor hun leerlingen en personeelsleden.

Seksuele intimidatie komt op alle schooltypen voor. Het heeft te maken met machtsverschillen tussen leraren en leerlingen, tussen mannen en vrouwen, jongens en meisjes. Seksuele intimidatie kan zich bij verschillende partijen in de schoolsituatie voordoen:

- Leerling - leerling
- Personeel - leerling
- Leerling - personeel
- Personeel - personeel

Seksuele intimidatie kan een heel scala van fysieke *handelingen* omvatten zoals: knuffelen, zoenen, op schoot nemen, handtastelijkheden, weg versperren, tegen iemand aan gaan staan, moedwillig botsen. Maar het kan ook *verbaal* geuit worden, bijvoorbeeld door aanspreekvorm, seksueel getinte opmerkingen, dubbelzinnigheden, seksueel getinte grappen, schuine moppen, stoere verhalen rond seksuele prestaties, opmerkingen over uiterlijk en kleding, vragen naar seksuele ervaringen, uitnodigingen met bijbedoelingen, afspraakjes willen maken, uitnodiging tot seksueel contact, bedreigingen. Tevens kan de intimidatie in de vorm van *non-verbaal gedrag* geuit worden zoals: staren, gluren, lonken, knipogen, in kleding gluren, seksueel getinte cadeautjes geven.

Het ondergaan van seksuele intimidatie heeft vaak nadelige gevolgen voor betrokkene. Voor leerlingen/personeel kan het een aanleiding zijn van school te gaan; ook schoolverzuim en slechte leerprestaties kunnen het gevolg zijn. Verder kunnen de slachtoffers later psychische of emotionele schade ondervinden. Alleen degene die last heeft van seksuele intimidatie kan een klacht indienen bij de vertrouwenspersoon en klachtencommissie. Uiteraard kunnen vermoedens van misbruik of onveilig klimaat worden gemeld bij de vertrouwenspersoon.

Meldplicht seksueel misbruik en seksuele intimidatie

De meldplicht is vastgelegd in de 'Regeling Seksueel misbruik en Seksuele intimidatie in het onderwijs', een uitgave van het Ministerie van Onderwijs, cultuur en wetenschappen, september 1999. Kort samengevat: wanneer een personeelslid seksueel misbruik pleegt jegens een leerling of als hiervan vermoedens bestaan, zijn schoolbesturen verplicht om direct contact op te nemen met de vertrouwensinspecteur. Als uit overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er sprake is van een redelijk vermoeden dat dit misbruik heeft plaatsgevonden, dan dient het bestuur daarvan onmiddellijk aangifte te doen. Personeelsleden zijn wettelijk verplicht het schoolbestuur direct te informeren wanneer zij op de hoogte zijn van seksueel misbruik of seksuele intimidatie van een leerling of personeelslid.

Maatregelen onderwijsinstelling:

- Elke school heeft een klachtenprocedure en past deze procedure toe.
- Er is een contactpersoon op de school/locatie. Hij is eerste aanspreekpunt bij vragen of klachten. De aanwezigheid van een contactpersoon is bekendgemaakt bij schoolpersoneel, leerlingen en ouders.
- Indien er sprake is van seksuele intimidatie bij leerlingen worden, na overleg met de vertrouwenspersoon, altijd de ouders van het slachtoffer, en indien de dader een leerling is, ook diens ouders op de hoogte gesteld.
- Door de school wordt aan het schoolpersoneel, de leerlingen en de ouders informatie verschaft over hoe op school wordt omgegaan met seksuele intimidatie, en over de mogelijkheden om een klacht in te dienen. Tevens zet de school zich in om preventieve activiteiten en maatregelen uit te voeren.
- De vertrouwensinspecteur wordt bij ernstige gevallen van seksuele intimidatie geïnformeerd en zonodig om advies gevraagd.
- Bij ontucht doet het schoolbestuur altijd aangifte. Ontucht is een misdrijf.

Maatregelen politie:

- Indien door het slachtoffer officieel een klacht wordt ingediend bij de politie kan de justitiële procedure in gang worden gezet. Deze procedure loopt via de politie, Openbaar Ministerie en de rechtbank.
- Bij ontucht met een “aan de zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige” is geen klacht van het slachtoffer nodig. De school is in dit geval verplicht aangifte te doen.

RELEVANTE BIJLAGEN

- Gedragscode
- Procedure schorsing en verwijdering

4.8 DRUGSBEZIT, -GEBRUIK EN -HANDEL EN ALCOHOLBEZIT, -GEBRUIK EN -HANDEL

Algemene definitie

Het voorhanden hebben van drugs, alcohol en/of medicijnen of daarop gelijkende middelen welke niet aantoonbaar in het belang van de eigen gezondheid zijn, moeten worden ingeleverd. Tevens is handelen in/verstrekken van drugs, alcohol en/of medicijnen verboden. De school heeft dit als huisregel in het schoolreglement opgenomen.

Juridische definitie

De bij de Wet verboden drugs en de gedragingen die met betrekking tot deze drugs verboden zijn, zijn gedefinieerd in de Opiumwet. Hier is geen korte juridische definitie voor te geven.

Toelichting

Drugs, alcohol en onderwijs gaan niet samen. Enerzijds tast drugs- en alcoholgebruik/-bezit het leefklimaat binnen een school aan en anderzijds is het een directe bedreiging voor de onderwijsdoelstellingen. Het onderscheid tussen het voorhanden hebben van drugs voor eigen gebruik dan wel het voorhanden hebben van drugs bestemd voor de handel is moeilijk te trekken. Vandaar de volgende grenslijn:

“Indien jongeren softdrugs voorhanden hebben en dit aan andere uitdelen, al dan niet met winstbejag, wordt de politie geïnformeerd. Enerzijds om de drempel drugs te gebruiken hoog te houden en anderzijds om een duidelijk en goed te hanteren beleid te voeren. Bij harddrugbezit dan wel handel daarin moet de grens opnu gesteld worden, inhoudende dat harddrugs in het geheel niet getolereerd worden”.

De onderwijsinstelling verbiedt het om drugs, alcohol of medicijnen die niet aantoonbaar door een arts zijn voorgeschreven binnen de schoolgebouwen of het terrein van de onderwijsinstelling te brengen.

Ingeval de onderwijsinstelling kennis heeft, dan wel een redelijk vermoeden heeft, dat een persoon drugs, alcohol of medicijnen binnen een schoolgebouw of schoolterrein heeft gebracht of voorhanden of op andere wijze onder zich heeft, wordt deze persoon bewogen tot afgifte van deze goederen. De onderwijsinstelling geeft hiervoor geen schadevergoeding en is niet aansprakelijk voor schade, in welke zin dan ook, welke voortvloeit uit deze maatregel.

De onderwijsinstelling verbindt deze regel en maatregel als voorwaarde tot toelating tot schoolgebouw of schoolterrein. Dit wordt vooraf in het schoolreglement kenbaar gemaakt. Hiermee wordt intern rechtmatigheid van het handelen verkregen.

Maatregelen onderwijsinstelling

Inschatten van de situatie en daarmee keuze bepalen wel of niet politie in te schakelen (zie toelichting).

Primair, indien er sprake is van een situatie die de school zelf afhandelt:

- Toepassen sanctiestructuur
- Ingeleverde drugs afgeven aan de politiecontactfunctionaris.
- Ingeleverde medicijnen of alcohol worden vernietigd.
- Eventueel politiecontactfunctionaris op de hoogte stellen of om advies vragen. (met name wanneer jongeren drugs op school uitdelen, al dan niet met winstbejag)

Secundair, indien er sprake is van een in de toelichting genoemde situatie:

- Informeren ouders van dader en slachtoffer
- Met inachtneming van het in de toelichting gestelde en indien aan de juridische definitie wordt voldaan, wordt de politie in kennis gesteld.
- Alle relevante informatie i.v.m. feiten en personen worden aan de politie doorgegeven.

Maatregelen politie

- Indien door de school wordt aangegeven dat contact met een persoon wenselijk is, bijv. t.b.v. informatie over verkooppunten, wordt met de politiecontactfunctionaris contact gelegd.
- Indien wordt gehandeld in strijd met opiumwet wordt tegen de persoon proces-verbaal opgemaakt.
- Informeren ouders verdachte.

4.9 SCHOOLVERZUIM

Algemene definitie

De Leerplichtwet stelt dat de ouders verantwoordelijk zijn voor het schoolbezoek van hun kind(eren). Daarnaast zijn zij verantwoordelijk voor het absent van hun kind. De jongere vanaf twaalf jaar wordt zelf ook verantwoordelijk gehouden voor geregeld schoolbezoek. De ouders zijn ook dan weliswaar verantwoordelijk, maar de leerling zelf kan zo nodig ook strafrechtelijk vervolgd worden voor ongeoorloofd schoolverzuim.

De leerplicht geldt voor kinderen van 5 tot 16 jaar. Een kind is leerplichtig vanaf de eerste dag van de maand nadat het 5 jaar is geworden tot het einde van het schooljaar waarin het 16 jaar is geworden. Als een leerling in een tijdvak meer dan 16 uur les of praktijktijd ongeoorloofd afwezig is, dan is er sprake van verzuim en dan is de school verplicht dit te melden.

Juridische definitie

Leerplichtwet 1969:

In ons land staan de rechten en plichten van ouders, leerlingen en schooldirecteuren precies aangegeven in de Leerplichtwet. Deze wet is, kortweg gezegd, een rechtsmiddel waarmee gewaarborgd wordt dat alle jongeren in Nederland aan het onderwijs kunnen en zullen deelnemen. Het doel van de leerplichtwet is dat jongeren zo goed mogelijk worden toegerust met kennis en vaardigheden, die zij nodig hebben om een zelfstandige plek in de samenleving te verwerven.

Ambtsinstructie leerplichtambtenaar:

Een door het college vastgestelde instructie voor de leerplichtambtenaar die in de eerste plaats een interne werking heeft: met deze instructie geeft het college van burgemeester en wethouders richting aan de wijze waarop de leerplichttaken in de gemeente uitgevoerd moeten worden. De inhoud van de instructie slaat in belangrijke mate op de manier waarop de ambtenaar omgaat met personen en instanties buiten het gemeentelijke apparaat: ouders, jongeren, scholen, andere instanties die met jongeren en ouders werken, collega's in andere gemeenten.

Art. 19: controle absoluut schoolverzuim door burgemeester en wethouders

Burgemeester en wethouders controleren of leerlingen, die als ingezetene in de basisadministratie persoonsgegevens zijn ingeschreven en nog leerplichtig of gedeeltelijk leerplichtig zijn, overeenkomstig de bepalingen van deze wet als leerling zijn ingeschreven.

Art. 21: kennisgeving relatief schoolverzuim

Indien een ingeschreven leerling van een school ten aanzien van wie deze wet van toepassing is zonder geldige reden les- of praktijktijd heeft verzuimd, en dit verzuim plaatsvond op drie achtereenvolgende schooldagen, dan wel het verzuim gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken meer dan 1/8 van de les- of praktijktijd bedraagt, geeft het hoofd van de school hiervan onverwijld kennis aan burgemeester en wethouders van de gemeente waar de leerling woon- of verblijfplaats heeft.

Verzuim

Verzuim komt in een aantal varianten voor. Hieronder wordt een opsomming gegeven.

Absoluut verzuim

De leerplichtige leerling staat niet ingeschreven bij een erkende school of onderwijsinstelling. Via de leerlingenadministratie wordt het absolute schoolverzuim signaleerd.

Relatief schoolverzuim

De leerplichtige leerling verzuimt, al dan niet met medeweten van de ouders, incidenteel of geregeld de school, zonder dat hiervoor toestemming is verleend.

Zorgwekkend verzuim

De leerling verzuimt meer dan drie aaneengesloten dagen of een achtste deel van de lessen (circa vijftien uren) per vier lesweken. Dit verzuim moet door de school worden gemeld aan de leerplichtambtenaar. Deze zal hierop in overleg met de school actie ondernemen (artikel 22 lid 3 Leerplichtwet).

Luxe verzuim

Hieronder wordt verstaan: ouders die hun kinderen mee op vakantie nemen of voor een feest zonder toestemming van de schoolleiding. Soms menen ouders dat een mededeling voldoende is. Dit is echter niet het geval. Verlof voor tien dagen of minder wordt al dan niet verleend door de directeur van de school. Verlof voor meer dan tien dagen mag niet door de directeur worden gegeven.

Signaalverzuim

Doorgaans kortstondig relatief verzuim van leerlingen met gezinsproblematiek of sociaal-emotionele problemen, zoals problemen in de gezinssituatie, faalangst, het zich niet prettig voelen op school, niet kunnen omgaan met conflictsituaties. Hierbij gaat het om verzuim van minder dan drie aaneengesloten dagen.

Signaalverzuim kan leiden tot voortijdige schooluitval. Wanneer de school de leerplichtambtenaar op de hoogte stelt van het signaalverzuim zal deze de ouders en de leerling wijzen op hun wettelijke verplichting onderwijs te volgen. Dit geldt ook voor de situatie waarbij er vermoedens zijn dat leerlingen (vaak) ten onrechte ziek worden gemeld. Daarnaast is het van groot belang aandacht te besteden aan de achterliggende gronden van het verzuim en te zoeken naar een passende oplossing, indien mogelijk in gezamenlijk overleg tussen school, ouders en de leerling. Hoe eerder er aandacht is voor de achterliggende problemen van het schoolverzuim, hoe groter de kans dat herhaling van verzuim of zelfs uitval van de leerling is te voorkomen.

Op grond van artikel 22 lid 3 van de Leerplichtwet kan de leerplichtambtenaar dan optreden tegen dit verzuim.

Maatregelen onderwijsinstelling:

- De directie van de school informeert bij ouders waarom de leerling verzuimt.
- De directies van scholen geven aan de leerplichtambtenaar van de woon- of verblijfplaats van de leerling binnen 7 dagen kennis van de in- en uitschrijvingen van leerplichtige leerlingen. Dit om absoluut schoolverzuim te kunnen controleren.
- Directies van scholen zijn verplicht om de leerplichtambtenaar van de woon- of verblijfplaats van de leerling in kennis te stellen van (vermoedelijk) ongeoorloofd schoolverzuim (art. 21). Voor deze melding wordt het formulier 'kennisgeving vermoedelijk ongeoorloofd schoolverzuim' gebruikt.
- Ook herhaaldelijk kortdurend verzuim dat structureel dreigt te worden, wordt gemeld bij de leerplichtambtenaar.
- De school onthoudt zich van (inhoudelijke) uitspraken richting ouders/leerling over een besluit genomen door de leerplichtambtenaar.
- Bij schoolverzuim besteedt de school extra zorg en aandacht aan de leerling.
- Dit geldt ook bij (vermoedens van) onterecht ziekmelden.

Maatregelen leerplichtambtenaar:

- De leerplichtambtenaar houdt toezicht op de naleving van de leerplichtwet om het recht op onderwijs voor iedere leerling te bewaken.
- Als blijkt dat een (partieel) leerplichtige leerling niet staat ingeschreven bij een school of indien een kennisgeving van (vermoedelijk) ongeoorloofd verzuim is ontvangen, stelt de leerplichtambtenaar na overleg met de betrokkenen van de school een onderzoek in.
- De leerplichtambtenaar hoort de voor de leerling verantwoordelijke personen en de leerling zelf en tracht hen ertoe te bewegen hun verplichtingen na te komen.
- Blijkt aan de ambtenaar dat de voor de leerling verantwoordelijke personen of de leerling zelf weigeren de leerling in te laten schrijven bij een school of blijkt dat zij willens en wetens geen zorg dragen voor geregeld schoolbezoek, dan zal zij aangifte doen aan de officier van justitie in de vorm van een proces-verbaal.
- In de toelichting van de herziene Leerplichtwet 1969 wordt krachtig benadrukt dat het toezicht houden het karakter zou moeten dragen van maatschappelijke zorg. De leerplichtambtenaar zal in haar onderzoek aandacht hebben voor achterliggende problematiek van het verzuim en d.m.v. advies, bemiddeling en verwijzing trachten het schoolverzuim te beëindigen.
- De leerplichtambtenaar onthoudt zich van (inhoudelijke) uitspraken richting ouders/leerling over een besluit vallend onder de zgn. 10-dagen regeling genomen door de directeur van de school.

Bijlage 1 Voorbeeldbrief schorsing

Logo organisatie

BEZORGD/AANTEKENEN

Aan :

Kenmerk :	Deventer :
Contactpersoon :	Telefoon :
Onderwerp : .	Faxnummer :

Geachte

Op (datum) heeft een buitengewoon ernstig incident in de vorm van wangedrag plaatsgevonden op (naam school) te Deventer.

Het incident heeft veel onrust veroorzaakt bij het personeel, de leerlingen en de ouders van de school.

Wij delen u mee, dat wij hebben besloten om (naam van het kind), geboren(geboortedatum) , met ingang van (datum) te schorsen. De schorsing duurt tot en met (datum). Verder ontzeggen wij u beiden gedurende dezelfde periode de toegang tot (naam school) en het terrein van deze school.

Het vorenstaande is u al op (datum) mondeling medegedeeld door (naam). De motivering van ons besluit is als volgt.

Naar onze mening moet het volstrekt duidelijk zijn dat het personeel, de leerlingen en hun ouders zich te allen tijde veilig moeten kunnen voelen op school. Gebruik van agressie of geweld is ons inziens altijd uit den boze. Wij hebben dan ook aangifte gedaan bij de politie. Ouders kunnen ingeval van klachten gebruik maken van de bestaande klachtenregeling mochten zij er met de school niet uitkomen. Deze regeling is in de schoolgids opgenomen. Naast de zeer ingrijpende gevolgen voor de betreffende personeelsleden heeft het incident veel onrust en emotie veroorzaakt bij het (overig) personeel, de leerlingen en de ouders van de leerlingen.

In onze beslissing hebben wij de belangen van de volgende groepen (personen) afgewogen:

- het personeel. Het personeel moet zich te allen tijde veilig in en rond de school moeten voelen.
- de leerlingen. Leerlingen moeten in een rustig en veilig schoolklimaat onderwijs kunnen ontvangen.
- de ouders van de leerlingen. De ouders mogen erop vertrouwen dat hun kinderen in een rustig en veilig schoolklimaat onderwijs ontvangen. Ook de ouders zelf moeten zich in en rond de school veilig kunnen voelen.

Daarnaast hebben wij de belangen van uw kind afgewogen. Dit betreft de situatie dat uw kind gedurende de schorsing de school niet kan bezoeken. De omstandigheid dat uw kind zelf geen tot weinig schuld draagt is wel een factor in de belangenafweging doch laat op zichzelf onverlet dat wij tot de slotsom zijn gekomen dat de rust of veiligheid op de school met de

aanwezigheid van uw kind ernstig wordt verstoord.

Wij nodigen u dringend uit op (datum) in het gebouw (adres) om met u te overleggen over de positie van uw kind binnen het openbaar primair onderwijs in Deventer. Bij dit gesprek zullen aanwezig zijn (namen)

U mag u laten vergezellen van een adviseur.

Wij zullen in elk geval ervoor zorgen dat uw kind gedurende de periode dat hij geen onderwijs ontvangt voldoende huiswerk krijgt met de nodige schriftelijke toelichtingen/uitleg.

Een afschrift van deze brief hebben wij gezonden aan de vertrouwensinspecteur regio Noord belast met het toezicht op de school en de leerplichtambtenaar.

Hoogachtend,

(Naam bestuurder)

Bijlage 2 Voorbeeldbrief ontzegging toegang tot het schoolterrein

Logo organisatie

BEZORGD/AANTEKENEN

Aan :

Kenmerk	:	Deventer	:
Contactpersoon	:	Telefoon	:
Onderwerp	:	Faxnummer	:

Geachte

Op (datum) heeft een buitengewoon ernstig incident in de vorm van bedreiging plaatsgevonden op (naam school), te Deventer.

Het incident heeft veel onrust veroorzaakt bij het personeel, de leerlingen en de ouders van de school.

Wij delen u mee, dat wij hebben besloten om u de toegang tot de school en het schoolterrein te ontzeggen voor de periode van ..... tot .....

Het vorenstaande is u tevens mondeling medegedeeld door (naam) en/of is afgestemd met de politie van de gemeente Deventer op (datum). De motivering van ons besluit is als volgt.

Naar onze mening moet het volstrekt duidelijk zijn dat het personeel, de leerlingen en hun ouders zich te allen tijde veilig moeten kunnen voelen op school. Gebruik van agressie of geweld is ons inziens altijd uit den boze. Wij hebben dan ook aangifte gedaan bij de politie. Naast de zeer ingrijpende gevolgen voor de betreffende personeelsleden heeft het incident veel onrust en emotie veroorzaakt bij het (overig) personeel, de leerlingen en de ouders van de leerlingen.

In onze beslissing hebben wij de belangen van de volgende groepen (personen) afgewogen:

- het personeel. Het personeel moet zich te allen tijde veilig in en rond de school moeten voelen.
- de leerlingen. Leerlingen moeten in een rustig en veilig schoolklimaat onderwijs kunnen ontvangen.
- de ouders van de leerlingen. De ouders mogen erop vertrouwen dat hun kinderen in een rustig en veilig schoolklimaat onderwijs ontvangen. Ook de ouders zelf moeten zich in en rond de school veilig kunnen voelen.

Daarnaast hebben wij de belangen van uw kind afgewogen. Het bovenstaande betekent dat u in de bovengenoemde periode geen toegang hebt tot de school en het schoolterrein.

Een afschrift van deze brief hebben wij gezonden aan de vertrouwensinspecteur regio Noord belast met het toezicht op de school en de leerplichtambtenaar.

Bij een overtreding van deze ontzegging zal direct aangifte gedaan worden bij de politie.

Met vriendelijke groeten,

(naam bestuurder)

Openbaar onderwijs

Ingevolge de Algemene wet bestuursrecht is het mogelijk binnen zes weken, met ingang van de dag waarop dit besluit is verzonden, een gemotiveerd bezwaarschrift bij ....naam bestuur.... in te dienen. Het bevoegd gezag beslist binnen 4 weken na ontvangst van de bezwaren. Alvorens te beslissen hoort het bevoegd gezag de ouders/ verzorgers.

(Algemeen) bijzonder onderwijs

Ingevolge artikel 63 lid 3 van de WPO (wet primair onderwijs) is het mogelijk binnen 6 weken, met ingang van de dag waarop dit besluit is verzonden, schriftelijk hun bezwaren kenbaar maken bij ..... naam bestuur .....tegen de beslissing. Het bevoegd gezag beslist binnen 4 weken na ontvangst van de bezwaren. Alvorens te beslissen hoort het bevoegd gezag de ouders/ verzorgers.

Bijlage 3 Voorbeeldbrief voornemen tot schorsing

Logo organisatie

BEZORGD/AANTEKENEN

Aan :

Deventer :
Kenmerk :
Telefoon :
Onderwerp :

Geachte ouders,

Op woensdag (datum) heeft een ernstig incident in de vorm van wangedrag plaatsgevonden in de klas van (naam).

Het incident heeft veel onrust veroorzaakt bij de leerlingen en de ouders van de school.

Wij delen u mee, dat wij hebben besloten om uw kind (naam) bij een herhaling van een dergelijk incident te schorsen.

Het vorenstaande is u al op (datum) mondeling medegedeeld door de directeur van de (naam school).

De motivering van ons besluit is als volgt.

Het is absoluut binnen onze scholen absoluut niet te tolereren dat leerlingen slaan en lichamelijk geweld gebruiken. (Naam) heeft in de afgelopen periode herhaaldelijk fysiek geweld en dreiging gebruikt. Zijn gedrag vormt een bedreiging voor andere leerlingen.

Naar onze mening moet het volstrekt duidelijk zijn dat de leerlingen en hun ouders zich te allen tijde veilig moeten kunnen voelen op school. Gebruik van agressie of geweld is ons inziens altijd uit den boze. Het incident veel onrust en emotie veroorzaakt bij het personeel, de leerlingen van de groep en de ouders van een aantal leerlingen.

In onze beslissing hebben wij de belangen van de volgende groepen (personen) afgewogen:

- de leerlingen. Leerlingen moeten in een rustig en veilig schoolklimaat onderwijs kunnen ontvangen.
- de ouders van de leerlingen. De ouders mogen erop vertrouwen dat hun kinderen in een rustig en veilig schoolklimaat onderwijs ontvangen. Ook de ouders zelf moeten zich in en rond de school veilig kunnen voelen.

Een afschrift van deze brief hebben wij gezonden aan de vertrouwensinspecteur regio Noord belast met het toezicht op de school en de leerplichtambtenaar van de gemeente Deventer.

Hoogachtend,

(naam bestuurder)

Bijlage 4 Verwijdering van een basisschool⁴

Verwijdering is een ingrijpende maatregel, zowel voor de school als voor de leerling en ouders. Het bevoegd gezag beslist conform artikel 40, lid 1 Wpo over een verwijdering van een leerling. De directeur is betrokken geweest bij de voorbereiding van het besluit (gesprekken met de ouders, met betrokken leerkrachten). Het bevoegd gezag wordt geacht op grotere afstand van de dagelijkse praktijk te staan en de kwestie ook met die afstand te beoordelen. Dit kan een zorgvuldige besluitvorming bevorderen, iets waar de rechter gezien de zwaarte van de maatregel, grote waarde aan hecht.

Verwijdering kan voor de leerling vervelende gevolgen hebben. Hij verlaat een vertrouwde omgeving, er is een breuk in zijn ontwikkelingsproces en er bestaat het risico van een terugslag op zijn verdere ontwikkeling. Voor de rechter is het daarom van groot belang dat het verwijderingsbesluit aangeeft hoe het bevoegd gezag een afweging heeft gemaakt tussen het belang van de school bij de verwijdering en het belang van de leerling op de school te blijven. Die belangen kunnen per geval verschillen.

Gronden voor verwijdering

1. *Ernstig wangedrag van de leerling of de ouders.*
2. *De school kan niet aan de zorgbehoefte van de leerling voldoen.*
3. *Gedrag in strijd met de grondslag (bijzonder onderwijs).*

1. **Verwijdering wegens ernstig wangedrag**

Van wangedrag kan in uiteenlopende situaties sprake zijn: (herhaaldelijk) schoolverzuim, overtreding van de schoolregels, agressief gedrag, bedreiging, vandalisme dan wel seksuele intimidatie. Verwijdering is een sanctie. Ook het wangedrag van ouders, zoals (herhaalde) intimidatie van leerkrachten, kan een reden zijn de leerling te verwijderen. Of het bevoegd gezag tot verwijdering kan overgaan, hangt van de omstandigheden af. Er is landelijk geen algemene lijn. Het wangedrag moet in ieder geval ernstig zijn.

Procedure verwijdering van een leerling

Procedureel is het volgende van groot belang:

- Er zijn gedragsregels hoe het bevoegd gezag met wangedrag omgaat en wanneer de grens van verwijdering bereikt is (Deze staan vermeld in voorliggend hoofdstuk). Leerlingen en ouders moeten op de hoogte zijn van de gedragsregels. Dit kan o.a. door vermelding in de schoolgids en op de website van de school.
- (Lichtere) maatregelen ter voorkoming van herhaling hebben gefaald (schorsing, gedragsafspraken).
- De leerling/ouders is/zijn gewaarschuwd dat bij eerstvolgende herhaling tot verwijdering wordt overgegaan.

Wanneer de leerling (of zijn ouders) ondanks eerdere gedragsafspraken en ondanks een laatste waarschuwing zijn gedrag niet verbeterd, kan het bevoegd gezag, afhankelijk van de overige omstandigheden, tot verwijdering overgaan.

Ook is wangedrag denkbaar waarbij onmiddellijke verwijdering geboden is, zonder de genoemde eerdere maatregelen of voorafgaande waarschuwing. Dit geldt alleen in zeer ernstige gevallen. Voor de rechter is van groot belang dat het bevoegd gezag bij zijn besluit een afweging heeft gemaakt tussen het belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling op de school te blijven.

---

⁴ Bijlage 4 is voor een groot deel afkomstig uit: Katern 8, Toelating en verwijdering leerlingen PO van de VOS/ABB.

Het is raadzaam in de verschillende stadia van de procedure de inspectie te raadplegen. De rechter vindt het belangrijk dat deze heeft ingestemd met het voornemen tot verwijdering over te gaan.

Gedurende acht weken vanaf het moment dat tot verwijdering is besloten moet het schoolbestuur zoeken naar een andere school die bereid is de leerling toe te laten. Hierbij wordt het bevoegd gezag door het loket van Sine Limite ondersteund. De school moet aantoonbaar gezocht hebben, wil verwijdering toelaatbaar zijn.

Ouders kunnen binnen zes weken na de beslissing van het schoolbestuur een bezwaarschrift indienen. Na het indienen van het bezwaarschrift moeten de ouders de gelegenheid hebben gehoord te worden. Zij beslissen zelf of zij hier wel of niet gebruik van willen maken. Na ontvangst van het bezwaarschrift (en eventueel het horen van de ouders) wordt binnen vier weken een definitieve beslissing genomen. Ouders hebben de gelegenheid om binnen zes weken na deze beslissing een beroep in te dienen bij de rechtbank.

2. Verwijdering wegens niet kunnen voldoen aan de zorgbehoefte⁵

Om te bepalen welke beslissingsruimte het bevoegd gezag heeft, is het van belang eerst vast te stellen of:

- a. de leerling formeel thuishoort in of toelaatbaar is tot het speciaal (basis)onderwijs dan wel;
- b. de leerling formeel thuishoort in het reguliere basisonderwijs.

Ad a. Toelaatbaar tot het speciaal (basis)onderwijs

Er is een beschikking van de PCL of een beschikking van de Cvl dat plaatsing van de leerling op een speciale (basis)school noodzakelijk is. Er kunnen de volgende problemen optreden:

- de ouders stemmen niet in met de overgang naar de speciale (basis)school. De overgang kan dan niet plaatsvinden want de wet eist hun instemming. Indien de ouders voet bij stuk houden, kan het bevoegd gezag de formele verwijderingprocedure in gang zetten. (zie Procedure)
- De speciale (basis)school van het samenwerkingsverband wijst het verzoek om toelating van de leerling af. Gegeven de PCL-beschikking/Cvl-beschikking is de basisschool niet verplicht de leerling op de school te handhaven. De ouders kunnen ofwel de weigering aanvechten ofwel een speciale (basis) school van een ander samenwerkingsverband, of Rec om toelating verzoeken.

Ad b. De leerling hoort formeel thuis in het reguliere basisonderwijs. Hierbij valt te denken aan de volgende situaties:

- Er zijn geen aanwijzingen dat de leerling thuishoort in het speciaal (basis)onderwijs.
- Er zijn aanwijzingen dat de leerling in het speciaal (basis)onderwijs thuishoort en het bevoegd gezag wijst de ouders hier gemotiveerd op. Het bevoegd gezag wijst er bovendien op dat de ouders eerst de PCL of Cvl om een beschikking moeten verzoeken waarin staat dat speciaal onderwijs noodzakelijk is. De ouders weigeren echter zo'n uitspraak te vragen.
- De PCL of Cvl heeft uitgesproken dat speciaal(basis)onderwijs niet noodzakelijk is. De leerling hoort dus in het reguliere onderwijs.

De school kan echter van mening zijn dat zij niet de vereiste zorg kan bieden, zodat de leerling niet op school kan blijven. Wat zijn dan de mogelijkheden om tot verwijdering over te gaan? De

---

⁵ Wanneer de wetgeving op Passend Onderwijs in werking treedt, wordt voorliggende geactualiseerd.

verwijderingmogelijkheden zijn op dit punt gelijk van toepassing op de regels van toelating. Het is niet mogelijk in het algemeen een lijn aan te geven wanneer het bevoegd gezag een kind kan verwijderen of weigeren bij toelating omdat de school de vereiste zorg niet kan bieden. Als uitgangspunt geldt in ieder geval dat bij elke beslissing om een kind als leerling te weigeren, omdat de school de vereiste zorg niet kan leveren, de individuele belangen van het kind tegen het algemeen belang van de school moet worden afgewogen.

Sinds de invoering per 1 augustus 2003 van de regeling “leerlinggebonden financiering” kunnen ouders van een kind met zorgbehoefte ook kiezen voor een basisschool. In de schoolgids en het schoolplan dient een basisschool expliciet aandacht te besteden aan het Rugzakbeleid op de school. Voor elke leerling dient de afweging te worden gemaakt of de combinatie van handicap en de extra onderwijsondersteuning die noodzakelijk is, spoort met de mogelijkheden van de school. In de Memorie van Toelichting van de wet staat: “De keuzevrijheid van ouders kan worden beperkt door de aard en de zwaarte van de handicap en de feitelijke onmogelijkheid van de reguliere scholen om gehandicapte kinderen op te nemen.” Op grond van rechterlijke uitspraken kunnen de volgende factoren van pedagogische en organisatorische aard van belang zijn voor het besluit de leerling al dan niet toe te laten (in willekeurige volgorde):

- a. groeps grootte
- b. samenstelling groep als gevolg van WSNS
- c. effect op onderwijs aan reeds aanwezige leerlingen
- d. deskundigheid personeel
- e. beschikbaarheid personeel (tekort, ziekteverzuim)
- f. de mogelijkheden van begeleiding door de ouder
- g. benodigde middelen (kosten extra personeel)
- h. de geleverde aanpassing in de organisatie, de begeleiding en het onderwijs
- i. werkdruk

Al deze omstandigheden kunnen ieder voor zich in een bepaalde mate bijdragen aan een verantwoorde beslissing niet tot toelating over te gaan. Daarnaast is de door het bevoegd gezag geleverde inspanning van belang: is, mede gelet op de pedagogische en organisatorische factoren, voldoende onderzoek verricht naar de mogelijkheden te voldoen aan de zorgbehoefte van de leerling. Hiervoor heeft de school ook het loket van Sine Limite ingeschakeld. Zijn de ouders voldoende geïnformeerd en gehoord? Is bij de intern begeleider advies gevraagd?

NB. In de Wet op het primair onderwijs is bepaald dat indien er een beschikking van de Cvl is, het bij de toelating geen rol kan spelen of de leerling het niveau van het onderwijs (de kerndoelen) kan halen.

3. *Bijzonder onderwijs: vrijheid van onderwijs*

Onder omstandigheden kan het bevoegd gezag een leerling verwijderen, omdat zijn gedrag in strijd is met de grondslag van de school.

Aangezien deze reden van verwijdering niet aansluit bij het thema “Veiligheid” wordt dit onderwerp niet verder uitgewerkt.

Bijlage 5 Procedure overplaatsing van leerlingen

Uitgangspunten en gedragscode bij overplaatsing van leerlingen tussen de scholen voor primair onderwijs in Deventer

1. Vóór overplaatsing van een leerling is er altijd contact tussen de basisscholen. Dit is een bestaande afspraak, die aan de orde is geweest in het schoolbesturenoverleg Deventer. De directeur van de school van herkomst geeft aan de ontvangende school:
  - relevante informatie over het kind
  - redenen voor verandering van school
  - relevante bijzonderheden, van belang voor de ontvangende school.
2. De ontvangende school moet een onderwijskundig rapport ontvangen met informatie over de schoolloopbaan van het kind. Dit kan via de ouders worden doorgegeven of per post aan de ontvangende school worden gezonden.
3. Er zijn geen wettelijke voorschriften voor de vormgeving van het onderwijskundig rapport. Het streven is om op korte termijn een standaard te ontwikkelen die binnen alle scholen in Deventer gebruikt kan worden⁶.
4. Als ouders gaan 'shoppen' vraagt de school aan de ouders om het onderwijskundig rapport. De school van herkomst moet het onderwijskundig rapport meegeven op verzoek van de ouders. In ieder geval dient een rapport te worden opgemaakt als de kinderen de school verlaten.
5. Leerlingen worden niet op een nieuwe school ingeschreven zonder onderwijskundig rapport.
6. De ontvangende school kan een leerling weigeren op grond van de inhoud van het onderwijskundig rapport. Dat zal met name het geval kunnen zijn als er sprake is van een SBO-verwijzing of indicatie voor speciaal onderwijs.
7. Ouders hebben er recht op te weten welke informatie is doorgegeven aan de ontvangende school.
8. Als ouders het oneens zijn met de verstrekte informatie kunnen zij een procedure aanspannen tegen de school die de informatie heeft verstrekt.
9. Bij verbale of fysieke bedreigingen in verband met de overplaatsing wordt onmiddellijk aangifte gedaan bij de politie.
10. Aangifte wordt gedaan door de directeur van de school. De bedreigde wordt als getuige gehoord. Ingeval een directeur van een school bedreigd wordt, doet de algemeen directeur c.q. de bovenschools directeur of een bestuurslid aangifte.

Toelichting

Vaak verlaten leerlingen met problemen de school zonder dat de school op de hoogte is van de redenen voor vertrek, en even vaak is de ontvangende school niet op de hoogte van de problematiek die geleid heeft tot de overplaatsing. Scholen hebben onderling contact over de leerling en de ontvangende school ontvangt voorafgaand aan de inschrijving, het onderwijskundig rapport. Pas na bestudering van het rapport neemt de school een besluit of de leerling wordt toegelaten en ingeschreven. Op basis van het rapport kan het loket van Sine Limite ingeschakeld worden.

---

⁶ Een lokale werkgroep is hiermee bezig. Planning presentatie van 1^e concept: juni 2012.

Bijlage 6 Gedragscodes en -regels

Het opstellen en hanteren van gedragscodes/-regels kan een instrument zijn om duidelijkheid te scheppen over hoe met elkaar om te gaan. Natuurlijk worden binnen het primair onderwijs al bepaalde gedragsregels gehanteerd. Zo zijn er bijvoorbeeld afspraken over te laat komen, het roken op school, het gebruik van materialen, etc. Een goed pedagogisch klimaat krijgt binnen de schoolcultuur echter pas werkelijk vorm en inhoud als er bij verschillende aandachtsterreinen duidelijke, *concrete* gedragsregels worden gemaakt. De wijze waarop leerkrachten met leerlingen omgaan, hoe leerlingen onderling met elkaar omgaan, de omgang tussen leerkrachten onderling, het omgaan van leerkrachten met ouders, met name op de eerder genoemde terreinen, bepaalt mede de schoolcultuur en daarmee een goed pedagogisch klimaat. Een gedragscode mag het spontane omgaan van alle betrokkenen met elkaar niet in de weg staan. Zo moet bij het vaststellen van regels rekening worden gehouden met de aard en het sociaal-emotioneel ontwikkelingsniveau van de betrokken leeftijdsgroepen. Een gedragscode houdt overigens niet in dat gedrag dat niet in de regels is vastgelegd automatisch altijd toelaatbaar is.

Hieronder worden achtereenvolgens de volgende gedragscodes en gedragsregels behandeld:

1. Gedragscode voorkomen ongewenst seksueel gedrag
2. Gedragscode voorkomen pesten
3. Gedragscode voorkomen discriminatie
4. Gedragsregels na geweld door personeel richting leerling
5. Gedragsregels na dreigen met geweld door lid personeel richting leerling
6. Bestuurlijke activiteiten na fysiek geweld door ouders/leerlingen

1. Gedragscode voorkomen ongewenst seksueel gedrag

Hieronder zijn uitgangspunten beschreven met betrekking tot het voorkomen van ongewenst seksueel gedrag.

Schoolcultuur/pedagogisch klimaat

- Het personeel onthoudt zich van seksistisch taalgebruik, seksueel getinte grappen, toespelingen en van een manier van aanspreken die door leerlingen en/of andere bij de school betrokkenen als seksistisch kan worden ervaren
- Het personeel ziet er tevens op toe dat het bovenstaande niet gebezigd wordt tussen leerlingen onderling
- Het personeel onthoudt zich van seksistisch getinte gedragingen, of gedragingen die door leerlingen en/of andere bij de school betrokkenen als zodanig kunnen worden ervaren en ziet er tevens op toe dat dergelijke gedragingen niet voorkomen tussen leerlingen onderling
- Het personeel draagt er zorg voor dat binnen de school geen seksueel getinte affiches, tekeningen, artikelen, in bladen (o.a. schoolkrant) e.d. worden gebruikt of opgehangen die kwetsend kunnen zijn voor een bepaalde sekse

Eén op één contacten leerkrachten - leerlingen

- Leerlingen worden buiten schooltijd niet langer dan een half uur alleen op school gehouden. Wanneer een leerling na schooltijd op school wordt gehouden, worden de ouders en de directie op de hoogte gebracht
- Uit de aard van het leraarschap vloeit de norm voort dat een leraar een zekere terughoudendheid betracht ten aanzien van het mee naar huis nemen van leerlingen. Indien dit wel gebeurt, dan dient dit alleen met de nodige waarborgen van toezicht en als dit bekend is bij anderen te geschieden.

Zonder medeweten van de ouders, worden leerlingen daarom niet bij een personeelslid thuis uitgenodigd. In voorkomende gevallen worden de redenen en tijdsduur aangegeven. Tevens wordt dit gemeld bij de directie.

Troosten/belonen/feliciteren e.d. in de schoolsituatie

- De wensen en gevoelens van zowel kinderen en ouders hieromtrent worden gerespecteerd. Kinderen hebben het recht aan te geven wat ze prettig of niet prettig vinden. Spontane reacties bij troosten of belonen in de vorm van een zoen zijn mogelijk, ook in de hogere groepen, mits het hier genoemde recht van de kinderen wordt gerespecteerd
- Het is mogelijk kinderen op schoot te nemen. Ook hier dienen de wensen en gevoelens van de kinderen te worden gerespecteerd. Spontane reacties, ook in hogere groepen, zijn mogelijk, mits het hier bovengenoemde recht van de kinderen wordt gerespecteerd
- Felicities moeten een spontaan gebeuren blijven. Het personeel houdt hierbij rekening met het bovenvermelde. In alle groepen volgt de groepsleerkracht in principe zijn eigen gewoonten in deze, rekening houdend met wat de kinderen hier als normaal ervaren

Hulp bij aan-uit-omkleden

- Bij de kleuters komt het regelmatig voor, dat er geholpen moet worden bij het aan- en uitkleden. Bijvoorbeeld bij het naar het toilet gaan, omkleden bij gym, zwemmen en verkleden. Ook in hogere groepen kan dit nog een enkele keer voorkomen. Deze hulp behoort tot de normale taken van de betrokken groepsleerkracht. De leerkrachten houden hierbij rekening met de wensen en gevoelens van de leerlingen. Een open vraag als: 'Wil je het zelf doen of heb je liever dat de juffrouw/meester je helpt?' wordt door de oudere leerlingen als heel normaal ervaren en meestal ook eerlijk beantwoord
- Vanaf groep 4 worden jongens en meisjes gescheiden bij het aan-, uit- en omkleden. De (vak-)leerkracht betreedt de kleedruimte uitsluitend na een duidelijk vooraf gegeven teken. De vakleerkracht beoordeelt of het gezamenlijk aan-, uit- en omkleden in lagere groepen als onprettig wordt ervaren. In dat geval worden de jongens en meisjes gescheiden

Eerste hulp

- Wanneer er eerste hulp wordt geboden waarbij het kind zich moet ontkleden, moet er naast de hulpgevende een derde aanwezig zijn. De leerling mag zelf aangeven of dit een man of een vrouw is. Indien er hulp geboden moet worden bij ongevallen, ziek worden/zijn of anderszins, waarbij het schaamtegevoel van de kinderen een rol kan spelen, wordt de uitdrukkelijke wens van het kind gerespecteerd

Buitenschoolse activiteiten

- Tijdens het schoolkamp slapen jongens en meisjes gescheiden. De begeleider slaapt zo mogelijk op een andere plaats dan de leerlingen. Verder is er de keus of de leerlingen zonder begeleiding slapen of dat de mannelijke begeleiding bij de jongens slaapt en de vrouwelijke begeleiding bij de meisjes
- Tijdens het aan-, uit- en omkleden van de leerlingen worden de betreffende ruimtes uitsluitend door de leiding betreden na een duidelijk vooraf gegeven teken. Dit is uiteraard van toepassing als de situatie het vereist dat mannelijke begeleiding de ruimtes van de meisjes binnengaat en als vrouwelijke begeleiders de ruimtes van de jongens binnengaan. Op deze manier wordt rekening gehouden met het zich ontwikkelend schaamtegevoel bij jongens en meisjes
- Jongens en meisjes maken gebruik van gescheiden douches
- In principe gaat een begeleider niet alleen met een leerling op stap. Mocht dit toch noodzakelijk zijn, dan moet dit gemeld worden bij de directie en moet de reden en de tijdsduur aangegeven worden

Ten aanzien van schoolreizen en sportevenementen gelden deze regels - voor zover van toepassing - ook.

Algemene aanbevelingen

- Zorg dat er een helder protocol is ten aanzien van seksueel grensoverschrijdend gedrag en laat leerlingen, ouders/verzorgers en medewerkers dit nadrukkelijk weten. In het protocol kunnen bovengenoemde concrete zaken worden opgenomen
- Zorg dat de verschillende formele zaken goed zijn geregeld, zoals de beschikbaarheid van een contactpersoon en vertrouwenspersoon en een goed contact met bijvoorbeeld de politie, het meldpunt kindermishandeling of andere hulpverlenende instanties
- Werk aan een hoog weerbaarheidniveau van de leerlingen
- Bouw aan een open schoolklimaat waarin op een openhartige, maar respectvolle wijze wordt gesproken over seksualiteit
- Stem met ouders zorgvuldig af hoe de school inhoud kan geven aan een passend onderwijsaanbod rond het thema seksualiteit. Neem echter als school hierin ook een eigen verantwoordelijkheid. Soms zijn ouders nog wat aarzelend of terughoudend op dit punt, terwijl de school al tegen ernstige kwesties aanloopt
- Aarzel niet om advies van officiële zijde in te winnen (politie, meldpunt kindermishandeling e.d.)

Angst is een slechte raadgever!

2. Gedragscode voorkomen pesten

Pesten is onaanvaardbaar gedrag en vormt een bedreiging (met name voor kinderen) voor de sfeer op school en voor het individu. Daarom hebben wij een aantal regels geformuleerd voor zowel leerlingen als leerkrachten.

Preventieve aanpak

- Maak aan de leerlingen duidelijk dat signalen van pesten (iets anders dan plagen!) doorgegeven moeten worden aan de leerkracht. Leg uit dat dit geen klikken is
- Personeel en leerlingen noemen leerlingen niet met een bijnaam die als kwetsend ervaren kan worden
- Personeel en leerlingen maken geen opmerkingen over kleding en/of uiterlijk die als kwetsend ervaren kunnen worden
  - Indien de leerkracht pesten heeft gesignaleerd:
    - geeft hij duidelijk en ondubbelzinnig aan dat hij dergelijk gedrag verafschuwt en afkeurt;
    - probeert hij zicht te krijgen op de oorzaak, de omvang van het pestgedrag en de mogelijke gevolgen voor het slachtoffer;
    - probeert hij het invoelend vermogen van de pester en de 'zwijgende meerderheid' te vergroten ("als jij nu eens gepest werd...");
    - brengt hij het probleem in de teamvergadering en wordt er vervolgens overgegaan naar een plan van aanpak;
    - stelt hij de ouders/verzorgers van de betrokkenen (pester, gepeste) op de hoogte en geeft aan hoe de school dit probleem gaat aanpakken.

De uitwerking van genoemde regels wordt vastgelegd in een pestprotocol van de school.

3. Gedragscode voorkomen discriminatie

Discriminatie kan op verschillende zaken betrekking hebben. Te denken valt aan: huidskleur, levensovertuiging, seksuele voorkeur, volksgewoonten zoals kleding en voedsel, enzovoort. Verder valt er nog te noemen discriminatie op grond van ziekten of beperking.

We leven in een multiculturele samenleving. Dit houdt in dat verschillende groepen uit onze samenleving hun eigen cultuur hebben. De schoolbevolking is een afspiegeling hiervan en dit wordt binnen het onderwijs als een verrijking ervaren. Het vraagt wel extra inzet en aandacht/alertheid om tot een goed pedagogisch klimaat voor alle leerlingen te komen.

Het volgende wordt van iedereen binnen de school verwacht:

- De leerlingen en hun ouders worden gelijkwaardig behandeld
- Er wordt geen discriminerende taal gebruikt
- Er wordt zorg voor gedragen dat er in school geen discriminerende teksten en/of afbeeldingen voorkomen op posters, in de schoolkrant, in te gebruiken boeken e.d.
- Er wordt op toegezien dat leerlingen en ouders ten opzichte van medeleerlingen en hun ouders geen discriminerende houding aannemen in taal en gedrag
- De leerkracht neemt duidelijk afstand van discriminerend gedrag en maakt dit ook kenbaar
- Bij discriminatie door personeel wordt het personeelslid door de directie uitgenodigd voor een gesprek. Bij het herhaaldelijk overtreden van de gedragsregels wordt melding gedaan bij het bestuur, dat vervolgens bepaalt of en zo ja welke disciplinaire maatregelen er worden genomen
- Bij discriminatie door vrijwilligers, stagiaires, ouders en/of leerlingen worden deze door de directie uitgenodigd voor een gesprek. Bij herhaaldelijk overtreding van de gedragsregels wordt melding gedaan bij het bestuur, dat vervolgens bepaalt of en zo ja welke maatregelen er worden genomen. In het uiterste geval kan hierbij gedacht worden aan schorsing of verwijdering/ontzegging van betrokkene tot de school en het schoolterrein

4. Gedragsregels na geweld door personeel richting leerling

Fysiek geweld als straf door de leerkracht wordt niet getolereerd. Toch kan het voorkomen dat een lid van het personeel bijvoorbeeld op grond van een emotionele reactie de leerling een corrigerende tik geeft. Bij overtreding van bovenstaande regel door een *emotionele* reactie deelt de leerkracht dit onmiddellijk mee aan de directie. Verder neemt de leerkracht in overleg met de directie zo snel mogelijk contact op met de ouders om het gebeurde te melden en uit te leggen. Als de ouders van de leerling een klacht indienen bij de directie wordt een gesprek gearrangeerd tussen de ouders en de directie.

De directie houdt in alle gevallen zo spoedig mogelijk een 'ordegesprek' met betrokkene. Inhoud van dit gesprek zal zijn dat het gedrag van betrokkene niet wordt getolereerd. De ernst van het voorval wordt gewogen en besproken met betrokkene. Ten slotte wordt medegedeeld dat er een brief volgt met daarin de sanctie. In de brief wordt ook melding gemaakt van mogelijke rechtspositionele maatregelen, bijvoorbeeld waarschuwing of schorsing. De directie stelt - voor zover van toepassing - de (algemeen) directeur of bestuur op de hoogte van het voorval en van de afspraken die zijn gemaakt.

Let wel: ondanks het feit dat valt uit te leggen dat er sprake was van een emotionele reactie, houden ouders het recht aangifte te doen bij justitie en gebruik te maken van de officiële klachtenprocedure.

Ingeval van herhaling van bedreiging door het personeelslid wordt door de directie onmiddellijk melding gedaan bij het bestuur, dat vervolgens bepaalt of, en zo ja welke, rechtspositionele maatregelen worden genomen. Het bestuur beoordeelt in dat geval samen met de directie van de school of het bestuur een gesprek heeft met het betrokken personeelslid.

5. Gedragsregels na dreigen met fysiek geweld door lid personeel richting leerling

Bij dreigen met fysiek geweld door personeel wordt het personeelslid door de directie onmiddellijk uitgenodigd voor een gesprek. Na afloop van een incident voert de directie zo spoedig mogelijk een 'ordegesprek' met betrokkene. Inhoud van dit gesprek zal zijn dat het gedrag van betrokkene niet wordt getolereerd. De ernst van het voorval wordt gewogen en besproken met betrokkene. Ten slotte wordt medegedeeld dat er een brief volgt met daarin de sanctie. In de brief wordt ook melding gemaakt van mogelijke rechtspositionele maatregelen, bijvoorbeeld waarschuwing of schorsing. De directie stelt - voor zover van toepassing - de (algemeen) directeur of bestuur op de hoogte van het voorval en van de afspraken die zijn gemaakt.

Ingeval van herhaling van bedreiging door het personeelslid wordt door de directie onmiddellijk melding gedaan bij het bestuur, dat vervolgens bepaalt of, en zo ja welke, rechtspositionele maatregelen worden genomen. Het bestuur beoordeelt in dat geval samen met de directie van de school of het bestuur een gesprek heeft met het betrokken personeelslid.

6. Bestuurlijke activiteiten ingeval van fysiek geweld door ouders/leerlingen

1. Na melding van een incident bezoekt (een vertegenwoordiger van) het bestuur onmiddellijk de school en praat met directie en het personeel over het voorval. Hij of zij treft zo nodig maatregelen in de zin van nazorg.
2. In een aantal gevallen kan ervoor gekozen worden dat een kind wordt overgeplaatst naar een andere school. Daarover pleegt het bestuur overleg met onder hun bestuur staande scholen dan wel met een ander schoolbestuur.
3. Het bestuur onderhoudt de contacten met de media. Het personeel van de school verwijst de media dan ook consequent naar het bestuur.
4. Het bestuur informeert in elk geval: de inspectie, de wethouder van onderwijs (alleen in zeer ernstige gevallen), de ouders van de school, het personeel en de medezeggenschapsraad door middel van een brief over het voorgevallen incident en de genomen maatregelen.
5. Het bestuur onderhoudt contact met: politie, justitie, reclassering, advocaat van de dader/ouders/verzorgers.
6. Het bestuur doet altijd aangifte van (dreiging) van geweld bij de politie.
7. Het bestuur zal het slachtoffer adviseren eveneens aangifte te doen bij de politie.
Opmerking: bij ernstige incidenten gaat het Openbaar Ministerie altijd ambtshalve over tot vervolging.
8. Het bestuur evalueert na enige tijd met alle betrokkenen het voorgevallen incident.

Bijlage 7 Nazorg bij ernstige agressie op school

AGRESSIE

Personeelsleden worden bij hun werk geconfronteerd met situaties en gebeurtenissen waarbij agressie in meer of mindere mate een rol speelt. Het begrip agressie kan echter op diverse manieren worden geïnterpreteerd. Is een woede-uitbarsting agressie? Moet er verschil worden gemaakt tussen agressie en onbehoorlijk gedrag zoals schelden, grove opmerkingen, enzovoorts? Om hierin enige duidelijkheid te brengen hebben wij een agressiedefinitie opgesteld.

Wat is agressie?

Met agressief gedrag wordt in bovenstaand verband bedoeld: “ *iedere vorm van gedrag dat gericht is op het teweegbrengen van onlustgevoelens bij een personeelslid of een ouder van een schoolorganisatie, dan wel op het doelbewust toebrengen van schade. Het gedrag gaat gepaard met geweld of geweldsdreiging. De agressie staat in relatie tot de functie of het functioneren van de persoon of de organisatie waartegen ze gericht is*”.

Nazorg

De plotselinge confrontatie met agressief gedrag, dat varieert van verbale agressie of geweldsdreiging tot daadwerkelijk lichamelijk geweld, kan leiden tot traumatische gevoelens van angst en onveiligheid bij personeelsleden of andere betrokkenen, zowel op het werk als thuis. Dit vraagt om een adequate emotionele verwerking van deze ervaringen.

Begrip en ondersteuning vanuit de directe omgeving (werk en privé) kunnen blijvende psychische ‘verwondingen’ in veel situaties voorkomen. Daarnaast behoren in de organisatie symptomen van psychotrauma’s (niet-verwerkte schokkende gebeurtenissen) onderkend en opgepakt te worden. Daarom wordt aanbevolen dat de opvang en nazorg zo dicht mogelijk op de eigen werksituatie plaatsvindt. Uitgangspunt vormt dat leerkrachten elkaar opvangen. Immers, van collega’s mag verwacht worden dat zij oog en oor hebben voor elkaars schokkende ervaringen. Onvoldoende aandacht hiervoor kan leiden tot traumatisering. Bij de opvang door personeelsleden van een (naaste) collega heeft de directie, op grond van haar functie, een specifieke verantwoordelijkheid. Zij zal de behoefte aan opvang moeten signaleren en een adequate opvang voor het betreffende personeelslid in gang moeten zetten. In deze opvang dient de directie zelf een eerstelijns-rol te vervullen. Er moet worden voorkomen dat de schoolopvang het karakter van professionele hulpverlening krijgt. Verwijzing naar professionele instellingen of personen kan echter nodig blijven. In het schoolveiligheidsplan heeft de school een werkwijze beschreven voor nazorg als er een agressie incident op school heeft plaatsgevonden. Hieronder is een voorstel voor een werkwijze beschreven. Indien een school behoefte heeft aan een reglement, is hieronder ook een voorstel reglement opgenomen.

Voorbeeld van een werkwijze

1. Agressiesituatie is beëindigd.
2. Directie stelt zich onmiddellijk beschikbaar voor betrokken personeelslid en:
  - Laat hem/haar stoom afblazen
  - Stelt personeelslid vrij van andere werkzaamheden
  - Overlegt met personeelslid met betrekking tot nadere wensen (indien het incident zeer ernstig was: familie informeren, eventueel escorte, etc.)
  - Regelt voor personeelslid, in diens bijzijn, aangifte bij politie (indien van toepassing)
  - Regelt ontzegging van toegang agressor (indien van toepassing)
  - Inventariseert of mogelijk meer personeelsleden (getuigen van het incident) behoefte hebben aan eerste opvang

3. Personeelslid heeft geen behoefte aan opvang.
  - Directie houdt een vinger aan de pols
4. Personeelslid heeft wel behoefte aan opvang.
  - Directie bespreekt met het personeelslid waar de opvang uit zou kunnen bestaan.
  - Personeelslid maakt een keuze.
  - Directie regelt de nazorg.
  - Er wordt een termijn van nazorg afgesproken.
  - Beëindiging betekent:
    - a. Personeelslid heeft incident voldoende verwerkt
    - b. Personeelslid wordt doorverwezen
    - c. Personeelslid weigert verdere opvang
  - Directie en personeelslid evalueren het traject en passen de werkwijze zo nodig aan.

Voorbeeldreglement: Nazorg bij agressie

Art. 1

- 1 Bedoeld worden schokkende ervaringen met agressie, die buiten het patroon van 'gebruikelijke ervaringen' liggen en bij een personeelslid van de school leed kunnen veroorzaken en gevolgen kunnen hebben in zowel werk- als privésituatie, op korte of langere termijn. Met name gaat het dan om ongewenst gedrag, zoals: iedere vorm van het plegen van geweld, ieder contact waarin sprake is van dreigen met geweld, iedere agressieve gedraging niet zijnde een dreigement (gericht tegen mensen en/of goederen). Een en ander ongeacht of het gaat om frustratie agressie (al of niet terechte kwaadheid die uitmondt in agressie) dan wel om instrumentele agressie (doelgericht agressief gedrag om angst op te roepen).
- 2 Een personeelslid dat uit hoofde van zijn/haar functie zelf slachtoffer is, dan wel betrokken is geraakt bij een agressievoorval dat door hem/haar werd ervaren als een schokkende ervaring, kan altijd een beroep doen op de directie van de school.

Art. 2

De doelstelling van het team is gericht op:

- het bieden van ondersteuning aan personeelsleden en organisatie
- het bevorderen van een gezonde verwerking
- het vroegtijdig onderkennen van stoornissen in het verwerkingsproces
- het geven van voorlichting
- het beïnvloeden van het werkklimaat.

Art. 3

De directeur erkent de verantwoordelijkheid van de organisatie in relatie tot schokkende gebeurtenissen zoals uitingen van agressief gedrag in welke vorm dan ook en verplicht zich in deze gevallen een hulpaanbod te doen. Het is mogelijk om de bedrijfsarts of andere externe hulpverleners hierbij in te schakelen.

Art. 4

Het staat betrokkene(n) vrij om niet in te gaan op het hulpaanbod. Bij afwijzing van het hulpaanbod biedt de directeur op een later tijdstip nogmaals contact op te nemen met betrokkene(n). In het geval betrokkene(n) op een later tijdstip alsnog een beroep doet/doen op het hulpaanbod, zal dit verzoek opnieuw worden bekeken.